

ISSN 2707-3017

НАУКОВИЙ ВІСНИК

Карпатського університету

імені Августина Волошина

Збірник
наукових праць

Карпатський
університет
ім. Августина Волошина

Україна, м. Ужгород

- ◇ Психологія ◇
- ◇ Педагогіка ◇
- ◇ Філософія ◇
- ◇ Історія ◇
- ◇ Право ◇
- ◇ Економіка ◇
- ◇ Політологія ◇
- ◇ Державне управління ◇
- ◇ ІТ-технології ◇

НАУКОВИЙ
ВІСНИК

КАРПАТСЬКОГО
УНІВЕРСИТЕТУ
імені Августина Волошина

2020
Випуск 2

КАРПАТСЬКИЙ УНІВЕРСИТЕТ імені Августина Волошина

НАУКОВИЙ ВІСНИК

КАРПАТСЬКОГО
УНІВЕРСИТЕТУ
імені Августина Волошина

ЗБІРНИК НАУКОВИХ ПРАЦЬ

Випуск 2, 2020

Ужгород – 2020

УДК 001.89 (477.87)

Збірник наукових праць «Науковий вісник Карпатського університету імені Августина Волошина» висвітлює зміст авторських наукових доробків (статей, повідомлень, рецензій) учених, педагогів, дослідників-практиків, докторантів, аспірантів, студентів різних типів навчальних закладів за спеціальностями «Історія», «Право», «Економіка», «Політологія», «Державне управління», «Педагогіка», «Психологія», «ІТ-технології», «Філософія», ін.

Засновник та видавець: Карпатський університет імені Августина Волошина (рішення Вченої ради КаУ імені Августина Волошина 31 жовтня 2019 року, протокол № 3).

РЕДАКЦІЙНА КОЛЕГІЯ:

Віктор БЕДЬ, проф., д-р. богослов. наук, д-р. юрид. наук (головний редактор) / Україна;
Валерій БЕБИК, проф., д-р. політ. наук (заст. головного редактора) / Україна;
Маріан ТОКАР, проф., д-р. філософії в галузі історії (відповідальний редактор) / Україна;
Петро ЯРОШ, д-р економіки, проф. / Польща;
Марина МЕСХІШВІЛІ, д-р. юрид. наук, проф. / Грузія;
Ніколас ЧИХЛАДЗЕ, д-р. екон. наук, д-р богослов'я, проф. / Грузія;
Мартін ГЕТЕНІ, д-р філософії, проф. / Словаччина;
Януш КОВАЛЬЧИК, проф. д-р. філософії в галузі політології / Польща;
Євген НІКОЛЬСЬКИЙ, проф., д-р. філолог. наук (відповідальний секретар) / Україна;
Майя АРТЬОМОВА, проф., д-р. філософ. наук / Україна;
Роман ОФЩИНСЬКИЙ, проф., д-р. іст. наук / Україна;
Уляна МИХАЙЛИШИН, проф., д-р. психолог. наук / Україна;
Юрій ОСТАПЕЦЬ, проф., д-р. політ. наук / Україна;
Стелас АСЛАНОВ, проф., д-р. політ. наук / Україна;
Микола СТРЕЛЬБИЦЬКИЙ, проф., д-р. юрид. наук / Україна;
Володимир ПИЛИПЧУК, проф., д-р. юрид. наук / Україна;
Володимир МАРТИНЕНКО, проф., д-р. наук з держ. управл. / Україна;
Людмила ЗАВІДНА, проф., д-р екон. наук / Україна;
Сергій УРСТА, проф., д-р. богослов. наук, протоієрей / Україна;
Олена ШИМКО, проф., д-р. богослов. наук / Україна;
Олексій ПАЙДА, проф., д-р. юрид. наук / Україна;
Марина ДУБ, проф., д-р. пед. наук / Україна;
Наталія МІЩЕНЮК, проф., д-р психол. наук / Україна;
Олена ЯРЕМА, проф., д-р. психолог. наук / Україна;
Галина САГАЧ, проф., д-р. пед. наук, д-р. теології / Україна;
Кристина ЧЕРВЕНЯК, доц., к. політ. наук / Україна;
Михайло БАСАРАБ, проф., д-р. філософії в галузі історії / Україна.

Науковий вісник Карпатського університету імені Августина Волошина: збірник наукових праць. Випуск 2 / Карпатський університет імені Августина Волошина; Редкол.: гол. ред. проф. В. Бедь, відп. ред. проф. М. Токар, чл.: проф. В. Бебик, проф. Р. Офіцинський, проф. Я. Ковальчик (Польща) та ін. Ужгород, 2020. 224 с.

Рекомендовано до друку рішенням Вченої ради Карпатського університету імені Августина Волошина 27 листопада 2020 року, протокол № 2.

Реєстрація в міжнародній базі даних періодичних видань: ISSN 2707-3017

(Paris, December 12, 2019. Certificate of ISSN assignment by the ISSN International Centre)

Відповідальність за точність і достовірність інформації в журналі несуть виключно автори матеріалів.

© Карпатський університет імені Августина Волошина, 2020

© Редколегія, автори, упорядники статей, 2020

ЗМІСТ

**Резолюція XIV-ої міжнародної науково-практичної конференції
«Український цивілізаційний простір: витоки, розвиток, проблеми»** 7

» **ДУХОВНА СКОВОРОДИНІЗАЦІЯ УКРАЇНИ**

Галина Сагач. Христоцентричний феномен Григорія Сковороди – мудрого праведника на всі часи 9

Наталія Сербіна. Концепт Г. Сковороди щодо ідеального суспільно-політичного порядку в філософсько-світоглядній системі 20

Галина Сагач, Любов Задорожна. Філософія серця Григорія Сковороди у вимірах епістолярної спадщини 22

Ігор Охріменко. Інтерпретація духовного світу в творах Г. С. Сковороди 26

Іван Єрмаков. Будуймо храм серця за ідеями Г. С. Сковороди у сучасній школі! 28

Василь Омельчук. Відлуння гуманізму Григорія Сковороди в сучасній Україні: в спектрі прав людини і забезпечення національної безпеки 31

Неля Світлик. «Неспійманий світом»: Григорій Сковорода в історії української культури 33

Галина Біланич. Григорій Сковорода і антична культура 41

Василина Хайруліна. Духовно-моральні цінності Григорія Сковороди у творчій спадщині В. О. Сухомлинського 44

Світлана Нетецька. Григорій Сковорода в освітньому просторі рідної школи 48

Галина Соломахіна. Християнські чесноти у творчості Г. Сковороди (на прикладі збірки «Сад божественних пісень») 52

Олена Білокриницька, Олена Караянова, Валентина Полякова. Мудрість серця Григорія Сковороди у нашому сьогодні 54

Наталія Крупа. Управлінський аспект впровадження елективного курсу з медіаосвітнім компонентом «Ave, Skovoroda! Ідемо за Сковородою» в освітньому закладі 58

Євгенія Рижикова. Розвиток життєвої компетентності особистості засобами факультативних (гурткових) занять 60

» ІСТОРИКО-КУЛЬТУРНІ, ПОЛІТИКО-ПРАВОВІ,
ПУБЛІЧНО-УПРАВЛІНСЬКІ,
ОСВІТНІ ТА СОЦІАЛЬНО-ПСИХОЛОГІЧНІ ВІДНОСИНИ

Майя Артџомова. Українське державотворення у контексті основних різновидів означених закономірностей світового історичного процесу, цивілізаційного виміру	65
Вадим Романенко, Олександр Красовський. До питання про історичне підґрунтя сепаратизму на Закарпатті	84
Валентин Петрик, Олександр Красовський. Щодо сучасного стану проявів сепаратизму на Закарпатті	87
Віктор Бедь. Декларація про державний суверенітет України як основоположний політико-правовий акт сучасного державотворення	90
Віктор Бедь. Революція на граніті – знакова подія в розвитку громадянського суспільства України	99
Mateusz Kamionka. Stosunek ukraińskiej młodzieży do procesu wyborczego	107
Кристина Червеняк. До питання визначення стратегічних пріоритетів державної етнонаціональної політики України	112
Юлія Цирфа. Трансформація зовнішньополітичної ідентичності України: вплив комплексної кризи державного управління	119
Ігор Пирога. Нормотворча діяльність центральних органів виконавчої влади України: проблеми удосконалення	121
Марина Шевчун. Регулювання державно-управлінських відносин в умовах реформування українського суспільства	124
Світлана Боліла. Необхідність трансформації системи публічного управління в умовах громадянського суспільства	127
Маріан Токар, Петро Петровський. Взаємодія органів державної влади й інституцій громадянського суспільства	129
Роман Шевчук. Соціально-психологічна реабілітація та соціальна адаптація військовослужбовців-учасників бойових дій на сході України	136
Олександра Орос, Тетяна Поцко. Профілактика мобінгу в закладах вищої освіти	143

Удосконалення владно-управлінських відносин неможливе без законодавчого закріплення поняття конфлікту інтересів в управлінській діяльності і визначення шляхів його унеможливлення. На порядку денному стоять завдання впровадження декларування як доходів, так і витрат державних службовців, встановлення обмежень щодо використання

службового становища в особистих інтересах, а також прийняття окремих законодавчих актів, які б унеможливили поширення в управлінській системі непотизму та кумівства, а також заборони посадовим особам сприяти родичам у підприємницькій діяльності, отримання пільг та преференцій.

Джерела:

1. Європейська економічна асоціація. URL: <http://www.google.ru>
2. Гальчинський А. Економічний розвиток: методологія оновленої парадигми. К.: Сік Груп Україна, 2018. 513 с.
3. Захаров О.М., Зокін А.А. Конкурентоспроможність підприємства: сутність, методи оцінки та механізми збільшення. URL: http://www.logistics.ru/9/2/i20_64.htm

УДК 351/354:321

НЕОБХІДНІСТЬ ТРАНСФОРМАЦІЇ СИСТЕМИ ПУБЛІЧНОГО УПРАВЛІННЯ В УМОВАХ ГРОМАДЯНСЬКОГО СУСПІЛЬСТВА

Світлана БОЛІЛА

Європейський вибір України та формування громадянського суспільства роблять надзвичайно актуальними реформування системи державного управління, що має бути ефективним та здійснюватися в інтересах громадян.

Необхідність впровадження в Україні європейських принципів і системи нового публічного менеджменту зумовлена тим, що вони дають можливість долати закономірну схильність жорстко ієрархічної, вертикально побудованої системи влади автократичної моделі управління, для якої характерні: жорстка підпорядкованість інструкціям і правилам (а не конкретним результатам роботи); чіткий розподіл персоналу на тих, хто видає інструкції, і тих, хто їх виконує; велика кон-

центрація влади і політичної волі; обмеження свободи дій; адміністративний контроль; авторитарний стиль управління. В традиційній моделі державного управління, що ґрунтується на бюрократичних принципах переважають здебільше рутинні функції, рішення стандартних завдань і бюрократичні методи управління [1].

В умовах глобальних суспільних трансформацій змінилися виклики і вимоги до української системи державного управління, а саме: підвищення ролі альтернативних способів виробництва й надання адміністративних послуг, які відрізняються від традиційних методів управлінської, владно-бюрократичної діяльності; посилення управлінської ролі недержавних організацій і установ,

що потребує створення тісних інституційних взаємозв'язків державних і недержавних органів і забезпечення їх функціональної ефективності; підвищення ролі низових рівнів управління, що передбачає необхідність їх адекватної відповідальності; необхідність ефективної координації та підвищення прозорості процесів надання громадянам адміністративних послуг та усунення стримуючих адміністративних бар'єрів [2]. Сьогодні вкрай необхідними є інноваційні й нестандартні підходи в системі державного управління до вирішення нових завдань на вимогу суспільства. Метою нового публічного адміністрування є досягнення таких змін у сфері публічного управління, які максимально наблизять його до підприємства з його організацією і структурою. Так, наприклад, одним із засобів подолання застарілої ієрархічної системи винесення рішень у формі вказівок чи розпоряджень при розробці місцевих (міських, районних) цільових програм, які потребують економічної експертизи вигід/витрат, може виступити контрактний менеджмент. Пріоритетні ідеї в теоретично-практичному аспекті управління державою, які слід враховувати під час суспільних трансформацій в Україні, відображують принципи: керуватися цілями, а не правилами; децентралізувати та делегувати владу; працювати для інтересів замовників і споживачів публічних послуг; застосовувати ринкові механізми, а не бюрократичні; активізувати та консолідувати діяльність державної, приватної та громадської сфери; заробляти, а не витрачати гроші та вимірювати ефективність роботи результатами.

Для підвищення якості, результативності й відповідальності публічного менеджменту необхідно: проводити систематичні експертно-громадські моніторинги й дослідження у сфері аналізу й оцінки результативності публічної адміністрації; визначити індикато-

ри оцінки інституційної, соціальної, економічної, маркетингової ефективності діяльності органів влади та місцевого самоврядування та запровадити систему критеріїв оцінки задоволеності громадян публічними послугами та результативності роботи окремих посадових осіб, органів влади і цілої системи публічного управління; сформувати дієву систему громадського контролю й моніторингу за діяльністю влади на всіх рівнях та розвинути практичні вміння організацій, установ і громадян контролювати владу і домагатися врахування їх аргументів, пропозицій та інтересів; створити у функціональній структурі органів виконавчої влади окремі посади політичних аналітиків і публічних менеджерів з розробки, впровадження й оцінювання публічної політики; впровадити принцип перехрестності й розподілу важливих владно-управлінських повноважень з метою децентралізації й підвищення ефективності процесів прийняття рішень та взаємного контролю й відповідальності всіх їхніх учасників; розвинути механізми і професійні навички з розробки й аналізу державної політики, оцінки її ефективності, якісного консультування і взаємодії влади з громадськістю; розробити та реалізувати програми публічного маркетингу для ефективнішого виявлення, оцінки й задоволення попиту громадян на публічні послуги; забезпечити максимальне врахування кращих світових стандартів роботи з кадровим корпусом щодо регулярного підвищення кваліфікації, використання тренінгових продуктів, спрямованих на покращення вмінь та вдосконалення основних компетенцій; сприяти створенню єдиної інформаційної інфраструктури державної служби.

Таким чином, у систему публічного управління для її якісного перетворення необхідно впровадити принципи ринкової поведінки, організації, менеджменту та маркетингу ви-

робничих процесів, системи управління завдань та залучених бюджетних ресурсів – якістю, які діють у бізнесовій сфері. Процедура адміністративної й фінансової звітності у системі виконавчої влади, розробки і впровадження державних програм, проведення державних закупівель необхідно переорієнтувати з показників виконаних заходів і на показники реально досягнутих результатів та конкретних позитивних змін у суспільстві, на потреби й інтереси безпосередніх споживачів адміністративної продукції.

Джерела:

1. Стельмашук А. С. Особливості розвитку інституту державної служби в зарубіжних країнах. *Економіка та держава*. 2012. № 4. С. 125–129.
2. Публічна адміністрація в Україні: становлення та розвиток / за заг. ред. А. В. Толстоухова, Н. Р. Нижник, Н. Т. Гончарук. Дніпропетровськ: Монолит, 2010. 400 с.

УДК 351/352:321

ВЗАЄМОДІЯ ОРГАНІВ ДЕРЖАВНОЇ ВЛАДИ Й ІНСТИТУЦІЙ ГРОМАДЯНСЬКОГО СУСПІЛЬСТВА

**Маріан ТОКАР,
Петро ПЕТРОВСЬКИЙ**

Interaction of Government Bodies and Institutions of Civil Society.

The article emphasizes that Ukrainian public organizations try to use in practice the positive experience of socially useful activities of civil society institutions, instilling the traditional and defining for the essence of socio-smart associations socially oriented "spirit of volunteering". However, there are some difficulties due to the fact that the activity and initiative of public organizations are not sufficiently clearly regulated by legal norms and the state interest.

Key words: public organization, state power, management, civil society.

Взаємодія органів державної влади й інституцій громадянського суспільства.

У статті акцентується увага на тому, що українські громадські організації намагаються на практиці використовувати позитивний досвід суспільно-корисної діяльності інституцій громадянського суспільства, приживлюючи традиційний і визначальний для сутності соціумних об'єднань соціально орієнтований «дух волонтерства». Однак є певні складності, які пов'язані з тим, що активність та ініціатива громадських організацій не достатньо чітко регулюються правовими нормами й державним інтересом.

Ключові слова: громадська організація, державна влада, управління, громадянське суспільство.

Сучасний стан України як держави, що постійно анонсує безповоротний демократичний шлях розвитку, змушує до ефективнішого співробітництва між головними відповідальними суб'єктами публічно-управлінського процесу, а саме – державними